

Редукційна категорія:

Крамська З. М. – доктор філософії, в.о. директора коледжу, заступник директора з навчальної роботи КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Зайченко І. В. – доктор педагогічних наук, професор, викладач КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Панченко Л. Ф. – заступник директора з соціально-гуманітарної та виховної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Ченка О. В. – кандидат педагогічних наук, завідувач навчально-методичного кабінету

КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Льобченко І. І. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки, психології та методик дошкільної освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Фещенко Г. В. – кандидат педагогічних наук, завідувач заочного відділення КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Малишева Л. С. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки та методик початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії

Поштарук Л. І. – завідувач відділення дошкільної і початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, магістр

Козак Н. Д. – голова циклової комісії образотворчого мистецтва та методик навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Ступіцька С. М. – голова циклової комісії вивчення мови та методики навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

М. П. Драгоманов у Європейському вимірі наукової української національної ідеї та українського відродження другої половини XIX століття (з нагоди 180-ї річниці від дня народження видатного педагога) : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн – конференції, 11-12 листопада 2021 р. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. – 269 с.

КЛЕВАКА Леся Петрівна,

кандидат педагогічних наук,

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,*

ГРИШКО Ольга Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка*

(м. Полтава, Україна)

МИХАЙЛО ДРАГОМАНОВ І ОСВІТА В ПОЛТАВСЬКІЙ ГУБЕРНІ

Помітний вплив на піднесення культурно-освітнього рівня українців, їхньої національної свідомості через виховання й освіти справив громадський діяч Михайло Драгоманов.

Михайло Петрович Драгоманов народився 6 вересня 1841 року. Дитинство Драгоманова від самого його народження пройшло в маленькому містечку Полтавської губернії, Гадячі. Батьки Михайла Драгоманова, дрібнопомісні дворяни, нащадки козацької старшини, були освіченими людьми, поділяли ліберальні для свого часу погляди. «Я надто зобов'язаний своєму батьку, який розвив у мені інтелектуальні інтереси, з яким у мене не було морального розладу і боротьби...» – згадував пізніше Михайло [1].

У 1849-1853 рр. Михайло Петрович навчався у Гадяцькому повітовому училищі, де переважно виховувалися діти із заможних верств населення, невдовзі – українська інтелігенція. З-поміж інших дисциплін, виділяв історію, географію, мови, захоплювався античним світом. На щастя, все це можна було знайти на полицях батьківської бібліотеки. Викладачів Гадяцького повітового училища він вражав надзвичайною цілеспрямованістю, працьовитістю, освіченістю [5]. Олена Пчілка згадує, що Михайло з його феноменальною пам'яттю, вже з другого прочитання тієї чи іншої книжки міг цитувати їх майже слово в слово. Однокласник Михайла, згадував: «Куєш, було, куєш ті уроки, насилу витовчеш, а Драгоманов раз прочитає – і вже знає!» [5].

Продовжив навчання у Першій Полтавській гімназії. Це були часи накопичення знань, розширення поля інтересів, захоплення новітніми політичними течіями. Вражав викладачів своєю надзвичайною цілеспрямованістю, працьовитістю, освіченістю. Його сестра Ольга (письменниця Олена Пчілка, мати Лесі Українки) згадувала, що «книжок... Михайло перечитав ще в гімназії таку силу і таких авторів, що багато учнів середніх шкіл пізніших часів... здивувались би, почувши, що між тими авторами були й такі... як Шлосер, Маколей, Прескот, Гізо» [1]. І, хоча грецьку мову в гімназії не викладали, в перекладі Олексія Огінського із захопленням

буквально проковтнув Гомера та чотиритомну «Історію Греції» англійського історика Джона Гілліса [5].

М. П. Драгоманов зберіг вдячні і теплі спогади про наставників у Полтавській гімназії, яких згадав добрим словом. Це були – історик-соціолог Олександр Стронін, завдяки якому талановитий юнак захопився ідеями першого позитивізму і історією Західної Європи, познайомився з роботами Сен-Симона і Фур'є [6] і латиніст Казимир Полевіч, який на все життя прищепив йому інтерес до класичної спадщини, зокрема до історії Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Мабуть, не випадково молодшу дочку Михайло Петрович, яка народилася в 1877 р. вже в еміграції, нарекли з очевидним символічним античним підтекстом – Аріадною, хоча рідні в основному називали її Радою [3].

Навчаючись у гімназії, Михайло зустрівся з непедагогічними методами виховання під час сутички з доглядцем гімназійного пансіону. Олена Пчілка про цей інцидент згадувала: «Інспектор якось пробирив одного малого учня, гімназистика, за якусь провину і назвав його дурнем. Михайло якраз натрапив на ту розмову, чи суперечку, вступиву неї й собі, почав доводити інспекторові, що він не має права лаяти учнів, і сказав щось образливе для самого інспектора...» [4]. Ця розмова для нього закінчилася несправедливо: відрахуванням з числа учнів по закінченні VII класу.

Зауважимо, що дитячі враження від навчання в Гадяцькому повітовому училищі, потім в Полтавській гімназії та в університеті розвинуло інтерес М. П. Драгоманова до шкільної справи, освітянських проблем в бездержавній Україні.

Список використаних джерел:

1. Драгоманов Михайло Петрович. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Драгоманов_Михайло_Петрович
2. Історія Полтави. М. П. Драгоманов. URL: <http://histpol.pl.ua/ru/component/content/article?id=1735>
3. Литвин В. В поєсах європейського духа. Європеїзм як інтелектуальний і мировоззренческий путеводитель українських діячів імперської епохи (К 180-лєтню со дня рождення Михайла Драгоманова и 150-лєтню со дня рождення Лєси Українки). Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/rus/article/342214>
4. Мацько В. П. Розвиток української освіти XIX столїття крізь призму ідей Михайла Драгоманова. Педагогічний дискурс. 2013. Вип. 15. С. 445-453.
5. Михайло Драгоманов. Перший європеєць на селі. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3266812-mihajlo-dragomanov-1-persij-evropeec-na-seli.html>
6. Письменники і поети: Михайло Драгоманов. URL: <https://www.interestny.kiev.ua/mihail-dragomanov/>